

Козенко Анна Григорівна

студентка 4 курсу ФСП НТУУ «КПІ»

АНАЛІЗ НОРМ ПРО УСИНОВЛЕННЯ В МІЖНАРОДНИХ УГОДАХ УЧАСНИКОМ ЯКИХ Є УКРАЇНА

Актуальність теми зумовлена тим, що інститут усиновлення є одним з наважливіших як у системі національного права кожної держави, так і у міжнародному приватному праві. Проблема усиновлення носить глобальний характер і врегульована на міжнародному рівні.

Уніфікація колізійних правових норм в договорах про правову допомогу зводиться до встановлення єдиних узгоджених норм, які визначають право якої держави підлягає застосуванню до відповідних правовідносин.

У відносинах між Україною та іншими державами питання усиновлення врегульовані в договорах про правову допомогу у цивільних, сімейних та кримінальних справах.

Питання усиновлення регулюється у всіх договорах на підставі застосування закону країни громадянства усиновителя та закону країни громадянства усиновлюваного.

Угоди про правову допомогу, які діють на сьогоднішній день в Україні поділяються на дві групи:

- 1) ті, які зберегли свою юридичну силу на підставі факту правонаступництва після розпаду СРСР;
- 2) угоди, укладені незалежною Україною після проголошення її суверенітету.

Більшість договорів про правову допомогу містять колізійні норми щодо усиновлення. В п.1, ст. 29 Договору між Україною та Республікою Грузія про правову допомогу та правовідносини у цивільних та кримінальних справах вказується, що при усиновленні застосовується законодавство тієї Договірної Сторони, громадянином якої є усиновитель під час подання клопотання. Якщо усиновитель є громадянином Договірної Сторони, а місце проживання

має на території другої Договірної Сторони, тоді застосовується законодавство цієї Договірної сторони.

Такі ж норми ми можемо спостерігати і в Договорах про правову допомогу з Литовською Республікою – п.1,ст.29 Договору та з Республікою Польща – п.1, ст. 29 Договору.

Щодо питання про згоду усиновлюваного або його законного представника на усиновлення, у випадках коли усиновлюваний та усиновитель мають різне громадянство, в договорах вирішуються по-різному.

Наприклад, п. 2 ст. 33 Договору з Албанією та п. 2 ст.34 Договору з Румунією містять необхідність отримання згоди на усиновлення Договірної Сторони, громадянином якої є дитина.

Окрім цього в договорах може міститися норма, що відсилає до законодавства держави, громадянином якої є усиновлюваний. Так, якщо відповідне законодавство передбачає надання згоди усиновлюваного, його законного представника або дозвіл компетентного державного органу для здійснення усиновлення, то такі вимоги повинні бути виконанні. Зокрема, такі норми є у Договорах з Грузією – п.2, ст.29 Договору, з Польщею – п.2, ст.30 Договору, з Литвою – п.3,ст.29 Договору.

За умови, якщо подружжя, яке усиновлює є громадянами різних договірних держав, дотримуються вимоги обох держав.

У деяких договорах при вирішенні питання про те, установи якої з Договірних Сторін є компетентними у справах про усиновлення чи його скасування, якщо кожен з подружжя мають різне громадянство встановлюється прив'язка до останнього спільного місця проживання або місця перебування подружжя, що усиновлює дитину. Така норма міститься, наприклад, в Договорі з Албанією - п.4,ст.33 Договору; з Болгарією - п.4,ст.26 Договору; з Угорщиною - ст. 31 Договору; з Литвою - п.5, ст.29 Договору.

Окремі договори про правову допомогу для вирішенні питань про усиновлення пропонують застосувати тільки дану колізійну прив'язку — закон громадянства усиновлюваного. Вст.30 Договору між Україною та Республікою Молдова про правову допомогу та правовідносини у цивільних та кримінальних справах йдеться про те, що при усиновленні застосовується законодавство тієї Договірної Сторони, громадянином якої є усиновлений. Окрім цього, виносити рішення про усиновлення мають право компетентні установи Договірної сторони, громадянином якої є усиновлений [6,с. 378].

Окрім двосторонніх договорів про правову допомогу є ще багатостороння угода – Конвенція про правову допомогу та правові правовідносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах, укладена між державами – членами СНД від 22 січня 1993 р. Ст. 37 даної Конвенції міститься колізійна прив'язка до законодавства Договірної Сторони громадянином якої є усиновитель в момент подання заяви про усиновлення чи його скасування.

Донедавно Україною було ратифіковано Європейську Конвенцію про усиновлення дітей. На нашу думку, Конвенція містить повністю уніфіковані матеріальні норми щодо усиновлення. Зокрема, в ній встановлено умови, які повинні бути дотриманні, щоб усиновлення, здійснене в одній країні, було визнане в інших країнах.

Конвенція також надає можливість Державам-членам вживати положення, які є більш сприятливими для усиновлення дитини, тобто є випадки, коли в українському законодавстві містяться норми, які відрізняються від положень Конвенції, але будуть кращими для усиновлення дитини, то мова не буде йти про порушення або неузгодженості з нормами цього міжнародного документа.

Отже, дані Договори мають на меті спільними зусиллями Держав-членів врегулювати проблему захисту дітей, зокрема, у випадку усиновлення. Але, все ж, вони при регулюванні зупиняються лише на загальних засадах. На нашу думку, робити висновок, яке законодавство краще застосовувати у

випадках усиновлення не є доречним, адже воно повинно здійснюватись з врахуванням прав та інтересів кожної усиновлюваної дитини у кожному конкретному випадку усиновлення.

Список використаних джерел:

1. Договір між Україною та Республікою Грузія про правову допомогу та правові відносини у цивільних та кримінальних справах// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, N 44, ст. 325.

2. Договір між Україною і Литовською Республікою про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, N 52, ст.499.

3. Договір між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, N 23, ст.174.

4. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, N 46, ст.417.

5. Європейська конвенція про усиновлення дітей (переглянута)

6. Чубарєв В.Л., Мацко А.С. Україна в міжнародно-правових відносинах. Боротьба зі злочинністю та взаємна правова допомога. (кн.1) – К:Юрінком, 1996.стр. 864.